

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการหาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ใช้จ่ายไปเพื่อนักเรียน ๑ คนในเวลา ๑ ปีนี้ มีประโยชน์ในแง่ของการลงทุน เพราะค่าใช้จ่ายที่ได้นั้นจะบอกให้ทราบว่าเราจะต้องเตรียมงบประมาณเท่าใดสำหรับการจัดการศึกษาระดับนั้น ๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นในวงการการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศจึงมีผู้ทำการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายนี้หลายท่าน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ได้ เช่น

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิเคราะห์งบประมาณ ๕ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๗ ในการวิเคราะห์ ได้รวบรวมสถิติตัวเลขจากเอกสารงบประมาณในการวิเคราะห์ทำเป็น ๓ ชั้น คือ การวิเคราะห์งบประมาณทั้งหมดของกระทรวงศึกษาธิการ เปรียบเทียบกับงบประมาณของประเทศ การวิเคราะห์งบประมาณของกระทรวงในแง่การจัดสรรให้แก่หน่วยงาน และชั้นสุดท้ายคือการวิเคราะห์งบประมาณของแต่ละกรมและหน่วยงานในการจัดสรร เพื่อกิจการต่าง ๆ การแบ่งค่าใช้จ่ายได้แบ่งออกเป็น ๒ พวกใหญ่ ๆ คือ ค่าลงทุนและค่าดำเนินการ ซึ่งแต่ละประเภทนี้ยังแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายย่อย ๆ อีกหลายรายการ จากผลการวิเคราะห์งบประมาณของแต่ละกรมพบว่าสำหรับกรมฝึกหัดครูอัตราเฉลี่ยค่าใช้จ่ายที่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการศึกษานักเรียน ๑ คน ประมาณ ๓,๓๑๖ บาท ซึ่งเป็นค่าดำเนินการประมาณ ๒,๓๕๕ บาท เมื่อคิดรวมค่าเงินเคื่อนครู และถ้าหักค่าเงินเคื่อนครูออก ค่าใช้จ่ายรายหัวในค่านำดำเนินการประมาณ ๒๘๘ บาท ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ครั้งนี้จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายในค่านำดำเนินการที่จ่ายสูงสุดคือค่าเงินเคื่อนครู

ในปีเดียวกันนี้ บรรจง ทองกุ่ม^๒ ได้ทำการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตครูศาสตรบัณฑิต

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานวางแผนการศึกษา, รายงานการวิเคราะห์งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๗, พระนคร, โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ, ๒๕๐๘.

^๒ บรรจง ทองกุ่ม, การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตครูศาสตรบัณฑิตในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘.

การวิเคราะห์ครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ทั้งค่าใช้จ่ายเอกชนและฝ่ายรัฐบาลโดยแยกตามเพศ สาขาวิชา และวิชาเอก การรวบรวมข้อมูลฝ่ายเอกชนรวบรวมโดยวิธีแบบสอบถาม ส่วนการรวบรวมข้อมูลฝ่ายรัฐบาลได้จากงบประมาณประจำปี ผลการวิเคราะห์พบว่า

๑. สำหรับการผลิตครุศาสตรบัณฑิตหลักสูตร ๔ ปี

- ๑.๑ ค่าใช้จ่ายเอกชนประมาณ ๒๔,๐๐๐ บาท สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พัก
- ๑.๒ ค่าใช้จ่ายเอกชนประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท สำหรับบัณฑิตที่เสียค่าที่พัก
- ๑.๓ ค่าใช้จ่ายรัฐบาลประมาณ ๑๕,๐๐๐ บาท เป็นค่าดำเนินการประมาณ ๑๓,๐๐๐ บาท และค่าลงทุน (เสื่อมราคา) ประมาณ ๒,๐๐๐ บาท

๒. สำหรับการผลิตครุศาสตรบัณฑิตหลักสูตร ๒ ปี

- ๒.๑ ค่าใช้จ่ายเอกชนประมาณ ๑๖,๕๐๐ บาท สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พัก
- ๒.๒ ค่าใช้จ่ายเอกชนประมาณ ๒๓,๕๐๐ บาท สำหรับบัณฑิตที่เสียค่าที่พัก
- ๒.๓ ค่าใช้จ่ายรัฐบาลประมาณ ๗,๕๐๐ บาท เป็นค่าดำเนินการประมาณ ๖,๕๐๐ บาท และค่าลงทุน (ค่าเสื่อมราคา) ประมาณ ๑,๐๐๐ บาท

๓. การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเอกชนและฝ่ายรัฐบาล

- ๓.๑ ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบระหว่างเอกชนและรัฐบาลประมาณ ๒ : ๑ สำหรับบัณฑิตที่ไม่เสียค่าที่พัก
- ๓.๒ ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบระหว่างเอกชนและรัฐบาลประมาณ ๓ : ๑ สำหรับบัณฑิตที่เสียค่าที่พัก

จากผลการวิเคราะห์นี้จะทำให้ผู้ปกครองและรัฐบาลได้ทราบว่า ในการผลิตครุศาสตรบัณฑิตหนึ่งคนนั้นจะต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการเตรียมงบประมาณทั้งสำหรับผู้ปกครองและรัฐบาล

ในปีเดียวกัน อุดม วัชรสฤณี ได้ทำการสำรวจค่าใช้จ่ายปานกลางในการจัดการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญในประเทศไทยว่า โรงเรียนจะต้องใช้จ่ายต่อนักเรียน ๑ คน ในเวลา ๑ ปี

อูดม วัชรสฤณี, การสำรวจค่าใช้จ่ายปานกลางในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา, วิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘.

เป็นเงินเท่าใด โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น ๔ เขต คือ เขตเหนือ เขตกลาง เขตใต้ และเขต
 อีสาน ซึ่งผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจค้นหาและออกแบบสอบถาม ผลการสำรวจพบว่า
 ค่าใช้จ่ายปานกลางของโรงเรียนคือนักเรียน ๑ คน ในเวลา ๑ ปี โรงเรียนรัฐบาลคนละ ๒๓๕.๐๔
 บาท โรงเรียนราษฎร์คนละ ๓๓๒.๑๐ บาท เฉลี่ยทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์คนละ
 ๕๐๓.๐๗ บาท เมื่อพิจารณาแต่ละเขตพบว่าเขตกลางใช้จ่ายสูงที่สุด รองลงมาเป็นเขตเหนือ เขตใต้
 และเขตอีสาน และสำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาค่าใช้จ่ายสูงมาก เฉลี่ยโรงเรียนต้องใช้จ่าย
 เงินต่อเด็ก ๑ คน เป็นเงิน ๑,๘๖๗.๖๔ บาท

สำหรับในต่างประเทศในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ เลสเตอร์ บี. เฮอร์ลีย์ (Lester B. Herlihy) ได้ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายในคานำเนินการต่อนักเรียน ๑ คน ในโรงเรียนรัฐบาลของเมือง
 ขนาดใหญ่ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ - ๑๙๕๖ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือโรงเรียนรัฐบาลที่ตั้งอยู่
 ในเมืองที่มีประชากรตั้งแต่ ๒๕,๐๐๐ คนขึ้นไป จำนวน ๑๙๗ โรงเรียน โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น
 ๒ กลุ่ม กลุ่มที่ ๑ คือโรงเรียนที่ตั้งในเมืองที่มีประชากรตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ คนขึ้นไป ซึ่งมีทั้งหมด
 ๑๐๕ โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมือง ๘๘ โรงเรียน และตั้งอยู่ในตำบล ๒ โรงเรียน
 ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้รับรายงานคั้งจากโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มนี้เพียง ๘๘ โรงเรียน ส่วนกลุ่มที่ ๒
 คือโรงเรียนที่ตั้งในเมืองที่มีประชากร ๒๕,๐๐๐ คน ถึง ๙๙,๙๙๙ คน ซึ่งในเมืองพวกนี้โรงเรียน
 ทั้งหมด ๓๘๗ โรงเรียน และในการวิเคราะห์คั้งนี้เลือกมาเพียง ๑๑๓ โรงเรียน แต่ได้รับรายงาน
 คั้งเพียง ๑๐๘ โรงเรียน

ในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนไปใหญ่
 จักการและเจ้าหน้าที่การเงินเพื่อตอบคั้งถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของโรงเรียนในปีการศึกษา ๑๙๕๖
 ในแบบสอบถามนี้ได้แบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็น ๖ ประเภท คือ

๑. ค่าใช้จ่ายในคานำบริหาร
๒. ค่าใช้จ่ายในคานำการสอน

Lester B. Herlihy and Joel Williams, Current Expenditures Per Pupil in Public School Systems : Large Cities, 1955 - 56, Washington, U.S. Department of Health, Education, and Wellare, United States Government Printing Office, 1957.

๓. ค่าใช้จ่ายในค่าน้ำเงินการ
๔. ค่าใช้จ่ายในค่าน้ำบำรุงรักษาและซ่อมแซม
๕. ค่าใช้จ่ายในค่าน้ำอื่น ๆ
๖. ค่าใช้จ่ายประเภทผูกพัน (Fixed Charges)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์โคแยกเมืองต่าง ๆ ออกตามสภาพภูมิศาสตร์และขนาดของเมือง ซึ่งมี ๔ ภาคคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันตก ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า

๑. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักเรียน ๑ คน ในเวลา ๑ ปี สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีประชากรตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ คนขึ้นไป (กลุ่มที่ ๑) มีค่าใช้จ่ายประมาณ ๗๒๒ ดอลลาร์ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คนในเวลา ๑ ปี สำหรับโรงเรียนที่ตั้งในเมืองที่มีประชากร ๒๕,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ คน (กลุ่มที่ ๒) มีค่าประมาณ ๒๗๕ ดอลลาร์
 ๒. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันสำหรับกลุ่มที่ ๑ มีค่าประมาณ ๑.๗๕ ดอลลาร์ และประมาณ ๑.๕๓ ดอลลาร์สำหรับกลุ่มที่ ๒
 ๓. ถ้าในกรณีที่ว่าค่าของเงินดอลลาร์คงที่ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ - ๑๙๕๖ จะปรากฏว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน ในกลุ่มที่ ๑ ในปีนี้มีค่าน้อยกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ - ๑๙๕๕ คือจาก ๓๕๖ ดอลลาร์ มาเป็น ๓๒๒ ดอลลาร์ หรือลดลง ๑๑ % และในกลุ่มที่ ๒ ปรากฏว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ - ๑๙๕๖ น้อยกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ - ๑๙๕๕ คือจาก ๓๐๑ ดอลลาร์ มาเป็น ๒๗๕ ดอลลาร์ หรือลดลง ๘ % ซึ่งปรากฏการณ์นี้อาจเนื่องมาจาก (ก) ค่าของเงินดอลลาร์ต่ำลง (ข) จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น
 ๔. เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มปรากฏว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน สูงที่สุด และภาคใต้มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน ต่ำที่สุด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแต่ละภาคจะพบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน ในกลุ่มที่ ๑ มีค่าสูงกว่าของกลุ่มที่ ๒
- ในปีต่อมาคือปี ค.ศ. ๑๙๕๘ เลสเตอร์ บี. เฮอร์ลีย์ (Lester B. Herlihy) ได้ศึกษา

^๑ Lester B. Herlihy and Joel Williams, Current Expenditures Per Pupil in Public School Systems : Small and Medium-Sized Cities 1956 - 57, Washington, U.S. Department of Health, Education, and Welfare, United States Government Office, 1958.

เรื่องเดียวกันแต่เป็นการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน ๑ คน ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๓ ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งในเมืองที่มีประชากรตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ คน ซึ่งมีทั้งหมด ๑๓๕ โรงเรียน แต่ได้รับแบบสอบถามคืนเพียง ๑๖๓ โรงเรียน และกลุ่มที่ ๔ ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งในเมืองที่มีประชากรระหว่าง ๒,๕๐๐ - ๑๐,๐๐๐ คน มีทั้งหมด ๑๒๕ โรงเรียน และได้รับแบบสอบถามคืน ๑๒๑ โรงเรียน การรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปให้ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่การเงินของแต่ละโรงเรียนตาม ในแบบสอบถามได้แบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็น ๗ ประเภท คือ

๑. ค่าใช้จ่ายในคานบริหาร
๒. ค่าใช้จ่ายในคานการสอน
๓. ค่าใช้จ่ายในคานดำเนินการ
๔. ค่าใช้จ่ายในคานบำรุงรักษาและซ่อมแซม
๕. ค่าใช้จ่ายในคานบริการอื่น ๆ
๖. ค่าใช้จ่ายในคานขนส่ง
๗. ค่าใช้จ่ายประเภทผูกพัน (Fixed Charges)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้แยกเมืองต่าง ๆ ออกตามสภาพภูมิศาสตร์เป็น ๔ ภาคคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันตก ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

๑. ในปีการศึกษา ๑๙๕๖ - ๑๙๕๗ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน เมื่อคิดตามจำนวนนักเรียนที่มาเรียนจริงมีค่าประมาณ ๒๖๔ ดอลลาร์ สำหรับโรงเรียนที่ตั้งในเมืองที่มีประชากร ๑๐,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ คน (กลุ่มที่ ๓) และมีค่าประมาณ ๒๗๗ ดอลลาร์ สำหรับโรงเรียนที่ตั้งในเมืองที่มีประชากร ๒,๕๐๐ - ๑๐,๐๐๐ คน (กลุ่มที่ ๔) แต่เมื่อคิดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่มีรายชื่อในทะเบียนปรากฏว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน สำหรับในกลุ่มที่ ๓ มีค่าประมาณ ๒๔๗ ดอลลาร์ และกลุ่มที่ ๔ มีค่าประมาณ ๒๖๑ ดอลลาร์

๒. ๓๕ % ของค่าใช้จ่ายในคานดำเนินการได้แก่ค่าใช้จ่ายในคานการสอน และ ๑๔ % เป็นค่าใช้จ่ายในคานบำรุงรักษาและซ่อมแซม นอกจากนี้ในระหว่างเมืองต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในคานดำเนินการในประเภทใหญ่ ๗ ประเภทนั้นก็มีความแตกต่างกันออกไป

๓. เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มปรากฏว่าภาคเหนือมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน สูง

สุด และภาคใต้มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน ต่ำที่สุด แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละภาคปรากฏว่า กลุ่มที่ ๔ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน สูงกว่ากลุ่มที่ ๑ และในเมืองเล็กจะมีค่าใช้จ่ายในค่านขนส่งสูงขึ้น

จากผลการวิเคราะห์ทั้ง ๒ ครั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คนนั้นแตกต่างกันออกไปตามขนาดของเมืองที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ นอกจากนี้แม้ในเมืองขนาดเดียวกันค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน ยังแตกต่างกันออกไปตามภาคต่าง ๆ และผลที่สำคัญที่นำกล่าวถึงคือโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีประชากรมากเกินไปหรือเมืองที่มีประชากรน้อยเกินไปจะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน สูงกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองขนาดกลาง ซึ่งเป็นแนวทางให้เราได้พิจารณาว่าควรมีโรงเรียนขนาดเท่าใดจึงจะเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คนต่ำที่สุด

ในประเทศซีลอน ได้มีการศึกษาเรื่องการเงินและค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ - ๑๙๖๔ โดยศึกษาจากงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ปี ค.ศ. ๑๙๕๒ เป็นปีฐาน จากการหาค่ารายหัวในค่านดำเนินการพบว่า ในปี ๑๙๕๒ เป็นเงิน ๗๖.๒ รูปี ในปี ๑๙๕๖ เป็นเงิน ๗๗.๐ รูปี ในปี ๑๙๖๐ เป็นเงิน ๘๘.๖ รูปี ในปี ๑๙๖๒ เป็นเงิน ๑๑๔.๗ รูปี และในปี ๑๙๖๔ เป็นเงิน ๑๒๕.๗ รูปี จากผลการวิเคราะห์จะเห็นว่าค่ารายหัวของนักเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในค่านดำเนินการแม้ว่าค่าใช้จ่ายในค่านอื่น ๆ ของประเทศจะคงที่ ซึ่งในรายงานนี้ได้แสดงว่าเป็นการชี้ให้เห็นว่าได้มีการปรับปรุงการศึกษาเรื่อยมา นั่นคือเราสามารถใช้จ่ายรายหัวในการทำนุบำรุงคุณภาพและการปฏิบัติงานของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ แต่ผู้รายงานก็ได้เสนอแนะว่าถึงแม้จะตีความหมายได้ดังข้างต้น แต่การนำไปใช้จะต้องระมัดระวังให้ดี เพราะคุณภาพและการปฏิบัติงานที่ดีของโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุอื่น ๆ ด้วย

จากรายงานการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีผู้ทำการวิจัยหาค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน ๑ คน ในระดับต่าง ๆ ซึ่งผลแต่ละเรื่องย่อมมีประโยชน์ในการจัดการศึกษาระดับนั้น ๆ สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับครูระดับประกาศนียบัตรนั้น สำนักงานวางแผนการศึกษาได้ทำการ

* Jinapala Alles and Others, Financing and Costs of First and Second Level Education in Ceylon 1952-1964, Ceylon, Division of Secondary Education, Ministry of Education, 1967.

ศึกษาไว้แล้ว แต่ศึกษาเฉพาะงบประมาณของรัฐบาล ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา
ค่าใช้จ่ายที่สถาบันครูได้จ่ายไปจริง ๆ โดยรวมค่าใช้จ่ายที่ได้จากเงินบำรุงการศึกษา ซึ่งผลการ
วิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบค่าใช้จ่ายจริงที่สถาบันครูนั้น ๆ จ่ายไปสำหรับนักเรียนครู ๑ คน

006371